

Encendre una llum al subsol

Refugis antiaeris de la Guerra Civil a Barcelona

Ana Sánchez

Ana Sánchez

Fotògrafa i periodista

Ana Sánchez és fotògrafa i periodista especialitzada en comunicació cultural, cinema i memòria històrica. Responsable de comunicació de l'Acadèmia del Cinema Català i membre del consell de redacció de la revista *L'Avenç*, com a fotògrafa i investigadora s'ha ocupat de la memòria de la guerra aèria a Barcelona i de la seva xarxa solidària de refugis, en les exposicions *1.322. Refugis antiaeris a Barcelona* (2023, La Model), *Refugi* (2008, estació de metro Universitat) i *Quan ploviem bombes* (2007, Museu d'Història de Catalunya).

Si al sòl de Barcelona hi romanen les cicatrius de l'última guerra viscuda a la ciutat, al subsol hi perviu un testimoni extraordinari de solidaritat: una xarxa de 1.322 refugis antiaeris, inèdita a l'Europa de fa vuit dècades, que salvaria milers de vides durant la Guerra Civil. Refugis construïts als soterranis de les fàbriques collectivitzades, a les escoles i a les places, del Poble-sec al Poblenou; amagatalls de dirigents polítics; túnels sota els carrers de l'Eixample, i búnquers als palauets de Pedralbes.

Amb la fotografia, intento materialitzar aquest patrimoni difús i desdibuixat en la memòria col·lectiva, que ens transmet un passat present. Cables trenats i rovellats delaten l'empremta del temps, mentre la natura continua brollant en unes arrels entre la runa. Els estris de cuina trobats a les galeries o els dibuixos infantils a les parets són testimonis de la fragilitat de la vida quotidiana sota les bombes. Una vida que també resisteix la imparable transformació urbanística de la superfície, filtrada a la Barcelona subterrània mitjançant llengües de formigó, metàfora visual del "desarrollismo". Maons amuntegats als túnels inacabats ens recorden que la desfeta dels fronts de l'Ebre i del Segre va marcar a la rereguarda el final d'aquesta iniciativa civil extraordinària.

He volgut posar imatges a una topografia de la resistència que convidi a bastir una altra memòria de la ciutat en temps de guerra. Aquests espais, amb llum barroca i clarobscur, són també el nostre patrimoni polític, el de la tercera generació: si la reparació exigeix identificar la repressió, posar noms i cognoms a les víctimes, fotografiar els refugis de Barcelona és una manera de recuperar la identitat de la resistència, amb la mirada de les netes. De tornar a encendre una llum al subsol. ■

Refugi del carrer Toledo © Ana Sánchez

